

Силабус курсу НЕЙРОПСИХОЛОГІЯ

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 01 Освіта/педагогіка
Спеціальність: 017 Фізична культура
і спорт
Освітньо-професійна програма
«Фізична реабілітація»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 2 рік, 3 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: ауд. 607
Консультації: четвер 14.05, ауд. 607

Мова викладання: українська

Керівник курсу

Канд.біол.наук, доц. Храбра С.З.

Анотація дисципліни

Нейропсихологія – одна з областей психології, яка сформувалась на засадах теоретичної психології й клінічної неврології, – покликана вирішувати як теоретичні, так і практичні завдання. **Метою дисципліни** є вивчення порушень вищих психічних функцій, процесів, станів та особистості в цілому внаслідок локальних уражень головного мозку.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері спеціальної освіти, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Темати	Результати навчання
	<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні основи і практичне значення нейропсихології</i>	

1	ТЕМА 1. Нейропсихологія та її місце серед соціальних та біологічних наук	Вступ. Історія розвитку нейропсихології. Вчені, що внесли особливий вклад в розвиток нейропсихології. Основні шляхи розвитку нейропсихології. Вклад Л.С.Виготського та А.Р.Лурії в розвиток нейропсихології. Мозок – субстрат психічних процесів. Методологічні основи нейропсихології.
2	ТЕМА 2. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій	Зв'язок нейропсихології із загальною психологією. Поняття, що є загальними для нейропсихології і загальної психології. Основні характеристики вищих психічних функцій. Визначення вищих психічних функцій. Функціональна система в нейропсихології. Суцільно нейропсихологічні поняття. Вузкий локалізаціонізм. Антилокалізаціонізм. Еклектична концепція. Принцип динамічної локалізації вищих психічних функцій. Анатомічні дані міжпівкульової асиметрії. Функціональна міжпівкульова асиметрія. Домінантність півкуль. Міжпівкульова взаємодія. Розщеплений мозок. Сенсорні, мовні, рухові, зорово-конструктивні феномени у хворих із розщепленим мозком.
3	ТЕМА 3. Проблема міжпівкульової асиметрії мозку і міжпівкульова взаємодія	
4	ТЕМА 4. Проблема вищих психічних функцій в нейропсихології.	Визначення поняття вищі психічні функції. Системність – одна із найважливіших її характеристик вищих психічних функцій. Соціальність вищих психічних функцій. Біологічні основи вищих психічних функцій. Мовна опосередкованість вищих психічних функцій. Внутрішньосистемні і міжсистемні перебудови.
Змістовний модуль 2. Порушення вищих психічних функцій при локальних ураженнях головного мозку		
5	ТЕМА 5. Сенсорні і гностичні зорові розлади.	Зорові агнозії. Загальні принципи роботи аналізаторних систем. Два типи розладів аналізаторних систем. Рівні зорової системи. Предметна агнозія. Лицева агнозія. Оптико- просторова агнозія. Буквенна агнозія. Кольорова

		агнозія. Симультанна агнозія.
6	ТЕМА 6. Сенсорні і гностичні шкірно-кінестетичні розлади.	Тактильні агнозії. Загальні дані про шкірно-кінестетичну чутливість. Основні провідники шкірно-кінестетичної чутливості. Гностичні шкірно-кінестетичні розлади. Таламічний синдром. Тактильні агнозії. Нижньотім'яний синдром. Ураження верхньої тім'яної області кори.
7	ТЕМА 7. Сенсорні і гностичні слухові розлади	Слухові агнозії. Основні рівні слухового аналізатора. Основні фізичні параметри звуку. Немовний та мовний слух. Слухові агнозії при ураженні правої скроневої долі. Слухові розлади при ураженні лівої скроневої долі.
8	ТЕМА 8. Порушення довільних рухів і дій.	Проблема апраксії. Рівні регуляції рухів по Н.А.Бернштейну. Пірамідна система. Екстрапірамідна система. Паралічі і парези. Порушення довільних рухів і дій. Апраксії: кінестетична, просторова, кінетична, регуляторна
9	ТЕМА 9. Порушення мови при локальних ураженнях мозку	Проблема афазій. Експресивна мова. Імпресивна мова. Внутрішня мова. Розлади мови. Сенсорна афазія. Акустико-мнестична афазія. Оптико-мнестична афазія. Аферентна моторна афазія. Кінестетична моторна афазія. Семантична афазія. Моторна еферентна афазія. Динамічна афазія.
10	ТЕМА 10. Основні напрямки розвитку нейропсихології	Діагностичний напрямок. Нейропсихологія в клініці нервових хвороб. Нейропсихологія дитячого віку. Герентологічна нейропсихологія. Реабілітаційний напрямок нейропсихології. Нейропсихологічні методи перебудови функціональних систем
11	ТЕМА 11. Теоретичні основи нейропсихології	Сучасна теоретична основа нейропсихології. Вищі психічні функції і структури мозку. Вищі психічні функції та функціональні системи мозку. Основні наукові погляди на локалізацію вищих психічних функцій. Сучасна локалізація вищих психічних

		функцій в мозку. Довільність регуляції ВПФ. Новизна та оригінальність поглядів лурієвської нейропсихології на ВПФ.
12	ТЕМА 12. Роль півкуль головного мозку в формуванні вищих психічних функцій	Особливості будови правої та лівої півкуль. Функціональна специфічність півкуль. Взаємодія півкуль при формуванні ВПФ. Роль потиличних часток правої та лівої півкуль у формуванні ВПФ. Роль скроневих часток правої та лівої півкуль у формуванні ВПФ. Роль тім'яних часток правої та лівої півкуль у формуванні ВПФ. Роль лобних часток правої та лівої півкуль у формуванні ВПФ.
13	ТЕМА 13. Довільність вищих психічних функцій.	Основні характеристики ВПФ. Соціалізація ВПФ. порушення рухів і дій. Рівні регуляції рухів по Б.А. Бернштейну. Центральний та периферійний рухові нейрони. Норма та патологія пірамідної системи. Норма та патологія екстрапірамідної системи. Апраксії
14	ТЕМА 14. Порушення рухів і дій	Центральний і периферійний рухові нейрони. Базальні ядра і ВПФ. Основні порушення при ураженні пірамідної системи. Основні порушення при ураженні екстрапірамідної системи. Гіпокінезія та її вплив на ВПФ. Гіперкінези. Основні апраксії.

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці іОП	Програмні компетентності
ІК	Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту та фізичної реабілітації в умовах комплексності та невизначеності
ЗК1.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ФК 9.	Усвідомлювати принципи професійної та академічної етики і необхідність їх дотримання.

ФК 10.	Здатність розуміти складні патологічні процеси та порушення, які піддаються корекції заходами фізичної реабілітації.
ФК 11.	Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання, принципи та характер лікування.
ФК 12.	Здатність проводити фізичну реабілітацію осіб різного віку, нозологічних та професійних груп при складних прогресуючих та мультисистемних порушеннях.
ФК 13.	Здатність аналізувати, вибирати і трактувати отриману від колеґ інформацію.
ФК 14.	Здатність обстежувати та визначати функціональний стан, рівень фізичного розвитку, рухові та інші порушення осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією.
ФК 15.	Здатність допомагати пацієнту/клієнту зрозуміти, сформулювати та реалізувати власні потреби.
ФК 16.	Здатність прогнозувати результати фізичної реабілітації, формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної реабілітації, або компоненти індивідуальної програми, які стосуються фізичної реабілітації.
ФК 17.	Здатність визначати оптимальний рівень терапевтичного навантаження, контролювати тривалість та інтенсивність реабілітаційних заходів для забезпечення їх відповідності стану здоров'я, функціональним можливостям пацієнта/клієнта.
ФК 18.	Здатність контролювати стан пацієнта/клієнта зі складними та мультисистемними порушеннями відповідними засобами й методами.
ПРН 2.	Знаходити нормативні документи, методичні, регламентуючі та інформаційні матеріали для розв'язання конкретних задач при реалізації програм фізичної реабілітації та рухової активності у осіб різних нозологічних та вікових груп.
ПРН 4.	Відтворювати сучасний понятійний апарат, теорії та технології при реалізації програм фізичної реабілітації та рухової активності у осіб різних нозологічних та вікових груп, які є основою для оригінального мислення інноваційної діяльності.
ПРН 7.	Пояснювати клінічний діагноз, перебіг захворювання, принципи та характер лікування осіб різних нозологічних груп, які займаються руховою активністю.
ПРН 8.	Демонструвати вміння міжособистісної комунікації та впливу на поведінку людини для розв'язання конкретних задач при реалізації програм фізичної реабілітації та рухової активності у осіб різних нозологічних та вікових груп.
ПРН 12.	Дотримуватися вимог академічної доброчесності та не допускати їх порушення під час навчання та наукової роботи.

Літературні джерела

1. Аршава, И.Ф., Корниенко В.В. «Основы нейропсихологии». – Д ., 2013. – 148 с.
2. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. – Тернопіль, в-во ТНТУ ім. Т. Пулюя, 2017. – 194 с.

3. Псядло Э. М. Анатомия и морфология центральной нервной системы: Учебное пособие для студентов факультета «Психология и социальная работа» / Э. М. Псядло. – Одесса : «Фенікс», 2018. – 206 с.
4. Філіппов М.М. Психофізіологія людини: Навчальний посібник / М.М. Філіппов. – К.: МАУП, 2003. – 136 с.
5. Хомская Є.Д. „Нейропсихология”- СПб: Питер, 2003.- 496 с.

Додаткова

1. Тарасун В.В. Морфофункціональна готовність до шкільного навчання дітей з особливостями у розвитку (нейропсихологічний підхід). Монографія – К.: 2008. – 298 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування та підготовки практичних завдань у процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись у онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 - усне опитування, тести, завдання	25
Модуль 2 - усне опитування, тести, завдання	40
ІНДЗ	15
Екзамен - тести, завдання	20